

УДК 351:004.73

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.63.44>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК НОВА ПАРАДИГМА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА В ПОЛІТИЦІ ТА ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Алла Сіленко

*Одеський національний економічний університет,
факультет економіки і управління підприємництвом,
кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки
вул. Преображенська, 8, 65082, м. Одеса, Україна*

Юлія Асєєва

*Одеський національний економічний університет,
факультет економіки і управління підприємництвом,
кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки
вул. Преображенська, 8, 65082, м. Одеса, Україна*

Андрій Андрейченко

*Одеський національний економічний університет,
факультет економіки і управління підприємництвом,
кафедра економіки, права та управління бізнесом
вул. Преображенська, 8, 65082, м. Одеса, Україна*

Статтю присвячено аналізу цифровізації як нової парадигми взаємодії держави і суспільства в політичній та управлінській сферах України. Розглядаються ключові етапи розвитку цифрових технологій у державному управлінні та політичній комунікації – від пасивного споживання інформації політичними акторами до інтеграції цифрових платформ у механізми мобілізації, участі громадян та формування політичних ідентичностей. Особлива увага приділена ролі сучасних соціальних медіа як чинника прискореної політичної комунікації, формування нових каналів участі населення й прозорості державного управління.

У статті також висвітлено системні бар'єри цифровізації в Україні: низький рівень цифрової компетентності населення, інституційний опір бюрократії, цифрова нерівність, економічні обмеження, а також ризики маніпуляцій через тролінг та астротерфінг. Показано, що ефективна цифровізація вимагає комплексного підходу, поєднання розвитку цифрової інфраструктури, правового регулювання, формування цифрової культури й компетентностей громадян.

Аргументовано, що цифровізація визначається не лише технологічним, а й соціально-політичним феноменом, що трансформує механізми комунікації, підзвітності та участі громадян у ухваленні рішень. Вона є стратегічним чинником підвищення ефективності державного управління, демократичної легітимності влади та розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, держава, суспільство, електронна демократія, цифрова нерівність, соціальні медіа, державне управління, політична комунікація.

Постановка проблеми. Цифровізація, стрімка конвергенція технологічних пристроїв та поява нових форматів комунікації і соціальної взаємодії, характерних для XXI століття, зумовлюють глибокі трансформації в усіх сферах життєдіяльності українського суспільства. Сучасні цифрові платформи істотно підвищили якість взаємодії між державою та громадянським суспільством, сприяючи прозорості й відкритості політичного процесу

та державного управління. За умов переходу до нових стандартів державно-політичного управління процес ухвалення рішень стає більш публічним, що формує підвищені вимоги до відповідальності, прогнозованості й стратегічного мислення політичних акторів. Завдяки можливості оперативного доступу до об'єктивної інформації про діяльність державних інституцій, а також про перебіг політичних, економічних і соціальних реформ, громадяни виявляють більшу готовність підтримувати державну політику, оцінюючи її на основі реальних даних, а не фрагментарних чи маніпулятивних повідомлень. Отже, актуальність дослідження зумовлена тим, що в умовах політичної модернізації України цифровізація постає ключовим чинником забезпечення інформаційної відкритості органів державної влади та політичної системи загалом, підвищення ефективності державного управління й посилення демократичної легітимності влади.

Мета статті – проаналізувати вплив цифровізації на процес взаємодії держави і суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою цифровізації та розвитку інформаційного суспільства займалися такі науковці, як, зокрема, Д. Белл, М. Кастельс, Дж. Нейсбит, Й. Масуда, Е. Тоффлер, які розглядали цифровізацію як ключовий етап переходу від індустріальної економіки до постіндустріальної, де знання та інформація стають основним ресурсом. Серед вітчизняних науковців різними аспектами цієї проблеми займаються, зокрема, О. Антіпова, Р. Гаврик, О. Галус, О. Емельяненко, А. Івановська, П. Костецький, Н. Крук, О. Марко, В. Недбай, А. Сіленко.

Виклад основного матеріалу. Сучасна Україна послідовно прагне до становлення як цифрової держави, що передбачає активну інтеграцію органів влади в інформаційне суспільство. Такий процес має забезпечити якісно новий рівень відкритості, прозорості та підзвітності публічної влади. Концептуальні засади цифрової взаємодії держави й суспільства закріплені в Конституції України, а також у міжнародних документах, присвячених розвитку інформаційного суспільства (зокрема, у Женевській декларації принципів, Окінавській хартії та інших міжнародно-правових актах).

Поява поняття «цифровізація» в науковому та практичному дискурсі безпосередньо пов'язана з розвитком концепції інформаційного суспільства, яку її теоретики (Д. Белл, М. Кастельс, Е. Тоффлер, Дж. Нейсбит, Й. Масуда) в 1980–1990 рр. розглядали як базовий рівень переходу від індустріальної економіки до постіндустріальної, де знання та інформація стають основним ресурсом. Інформатизація розумілася як процес широкого впровадження комп'ютерних технологій та автоматизованих систем у різні сфери суспільного життя, а пізніше цифровізація як засіб створення електронних баз даних, архівів, систем збереження та обміну інформацією.

У вітчизняній науковій літературі розгорнулася досить активна дискусія щодо того, яке із численних понять, що виникли у зв'язку з розвитком цифрових технологій, найповніше відображає суть змін сучасних суспільно-політичних процесів під впливом нових інформаційних технологій в Україні. Дослідники аналізують поняття «диджиталізація», «цифровізація», «цифрова трансформація» та інші, обґрунтовуючи їх синонімічність і відмінності. Зокрема, деякі автори, наприклад, А. Івановська, Р. Гаврик, О. Галус, акцентують на тому, що цифровізація є початковим і технічним рівнем розвитку цифрових процесів, від якого відштовхується її подальший розвиток. Але вона забезпечує можливість переходу до електронних сервісів, отримання цифрових даних та інфраструктуру, які вможливають організацію ефективної взаємодії держави і суспільства [1, с. 457].

Як зазначає П. Костецький, сучасні наукові дослідження більшою мірою присвячені аналізу того, як цифровізація трансформує умови життєдіяльності людини, змінює структуру соціальних практик та відкриває нові можливості для оптимізації повсякденних

процесів. Особлива увага приділяється масштабності проникнення цифрових технологій у ключові сфери суспільного функціонування та їх потенціалу щодо підвищення якості й комфорту життя громадян [2, с. 30].

Для нас зрозуміло головне, що «навіть поверхневий аналіз зазначених категорій засвідчує, що їх зміст сягає за межі суто технологічної або цифрової галузі, адже стосується широкого кола культурологічних, соціогуманітарних аспектів і тісно пов'язаний з комунікативними характеристиками доби» [3, с. 94].

Цифровізація активно впливає на політичне життя сучасного українського суспільства, оптимізує політичні процеси, державне управління, забезпечує своєчасний обмін інформацією між владою та суспільством, підвищує якість надання адміністративних послуг і створює умови для розбудови сервісної держави. Тому ми в цій статті будемо розуміти цифровізацію як процес формування нових каналів комунікації між державою та громадянами, які забезпечують прозорість ухвалення політичних рішень і розширюють інструменти участі населення в контролі та оцінюванні дій влади.

Треба зазначити, що процес цифровізації політичної сфери та системи державного управління має чітко окреслену етапність, яка відображає поступову трансформацію форм політичної комунікації, інструментів політичної мобілізації і механізмів взаємодії між державою, політичними суб'єктами й громадянами.

На початковому етапі цифровізації політичних процесів політичні актори виступали передусім як пасивні споживачі нових інформаційних потоків. Використання інтернету на цьому етапі мало допоміжний характер: цифрові канали забезпечували розширення доступу до інформації, однак не змінювали сутності політичної комунікації. Політики та партії орієнтувалися на пошук додаткової інформації, моніторинг громадської думки й аналіз медійного простору [4, с. 107].

Другий етап цифровізації позначений переходом політичних суб'єктів до активного використання інструментів цифрової комунікації, передусім створення офіційних вебсайтів. Органи державної влади, партійні структури та численні міжнародні неурядові організації сьогодні формують розгалужені масиви даних, що містять політично значущу інформацію і суттєво підвищують рівень обізнаності широких соціальних груп. Різноманітні урядові матеріали, які раніше були доступні лише вузькому колу фахівців, стали відкритими для суспільства, що істотно розширює можливості громадян для участі в політичному процесі.

У цьому контексті інтернет постає як чинник формування нових, більш ефективних інструментів політичної мобілізації населення. Він забезпечує не лише оперативний доступ до даних, а й створює умови для швидкої організації та координації дій політичних однодумців, зокрема тих, хто підтримує інноваційні або нетрадиційні форми соціальних рухів. Отже, цифровий простір перетворюється на повноцінну платформу політичної активності, яка значно підсилює горизонтальні зв'язки й розширює потенціал громадського впливу на ухвалення політичних рішень. На цьому етапі цифровізація почала трансформувати стиль політичного змагання, підвищуючи швидкість і масштаби поширення політичних меседжів.

Але треба розуміти, що сучасний підхід до розбудови інформаційного суспільства не може зводитися лише до механічного розширення кількості вебресурсів чи зростання чисельності користувачів інтернету. Для того щоб інформаційно-комунікаційні технології стали реальним драйвером підвищення якості життя населення України, необхідно комплексно врегулювати низку системних питань – від удосконалення правових механізмів регуляції цифрового середовища до повноцінної інтеграції цифрових даних в економічне управління, державне адміністрування та публічну політику.

Міжнародний досвід переконливо демонструє, що зростання кількості користувачів мережі не гарантує автоматичного збільшення числа громадян, які бажають користуватися сервісами електронного урядування. Ба більше, інтерес інтернет-користувачів до інструментів е-уряду наразі залишається відносно обмеженим. Навіть за умов широкої доступності цифрових послуг і розгалужених онлайн-каналів політичної участі не можна очікувати, що громадяни автоматично віддадуть перевагу цифровим механізмам взаємодії з державою. Це свідчить про потребу не лише в цифровій інфраструктурі, а й у формуванні відповідних компетентностей, довіри та стійкої політико-адміністративної культури, здатної забезпечити ефективне включення громадян у цифрові процеси.

Третій етап характеризується інтеграцією політичних акторів у соціально-комунікаційні платформи – соціальні мережі та мобільні застосунки. Платформи на кшталт Facebook, X (Twitter), Instagram із допоміжного інструмента швидко перетворилися на ключовий простір політичної мобілізації, комунікації та взаємодії з виборцями. У соціальних мережах створюються не лише персональні сторінки політиків, а й офіційні канали політичних партій та державних інституцій, що робить цифрове середовище безпосереднім простором політичного процесу.

На сучасному, четвертому етапі цифровізації політичного життя соціальні медіа є не просто платформами для комунікації, а середовищем, що формує політичну поведінку й політичні ідентичності. Алгоритмічне сортування контенту, сегментація аудиторій та таргетинг повідомлень підсилюють ефективність мобілізації, але водночас сприяють зростанню політичної поляризації. Соціальні мережі надають громадянам можливість посилювати власний голос, але також створюють умови для відсепарування дискусій і формування «інформаційних бульбашок», що ускладнює політичний діалог і впливає на якість демократичного процесу [4, с. 107].

Отже, періодизація цифровізації політичних процесів демонструє поступовий перехід від інформаційного використання цифрових технологій до їх повного інтегрування в структуру політичних взаємодій державного управління, що змінює самі механізми політичного представництва, участі й управління.

Водночас цифровізація в Україні стикається з низкою таких системних бар'єрів, які суттєво уповільнюють її впровадження у сферу державного управління та політичного процесу. Розглянемо основні з них.

Низький рівень цифрової компетентності населення. Попри загалом високий освітній потенціал країни, наявність інженерної та науково-технічної інтелігенції, серед широких верств громадян зберігається недостатнє володіння цифровими інструментами. Це знижує ефективність застосування цифрових сервісів у діяльності державних інституцій і послаблює здатність суспільства інтегрувати цифрові рішення в політичну комунікацію, участь громадян та механізми підзвітності влади. Зокрема, у 2019 р. в Україні запущено державний проєкт «Держава у смартфоні» та створення порталу й застосунку «Дія», який, за задумом ініціаторів проєкту, мав зробити процес взаємодії держави та суспільства більш зручним, доступним і прозорим.

На продовження політики цифровізації українського суспільства, для підвищення мотивації людей віком від 60 років до вакцинації з квітня 2022 р. мала розпочатися реалізація державної програми щодо забезпечення цієї категорії населення смартфоном і доступними тарифами для оплати інтернету. За оцінкою Президента України, цю вікову групу на той момент становили 8,5 млн українців [5]. Амбіційний проєкт, який наразі залишається нереалізованим через російську агресію проти України. Однак є питання, наприклад, чи доступний цей застосунок для всіх категорій населення? Чи має соціальна група віком від

60 років знання та навички, а головне – бажання користуватися онлайн-сервісом для отримання державних послуг? [6, с. 104].

Отже, низький рівень цифрової компетентності населення тісно пов'язаний з такою системною перешкодою впровадження цифровізації в державне управління та політичні процеси.

Небажання або невміння використовувати нові цифрові технології. Цифровізація вимагає від громадян нових когнітивних якостей – абстрактного мислення, швидкої реакції, готовності до постійного підвищення рівня знань. Без сформованих цифрових навичок громадяни не можуть повноцінно долучатися до електронної демократії, брати участь в онлайн-обговореннях рішень, користуватися електронними адміністративними послугами чи здійснювати громадський контроль за діяльністю органів влади. «Цифрова грамотність – це той найважливіший чинник, без якого неможливий розвиток сучасного суспільства, електронної демократії, електронного уряду, політичної участі, вдосконалення інструментів боротьби з корупцією, електронної охорони здоров'я, розумних міст. Але жодні «розумні» технології не здатні принести користь, якщо люди не зможуть або не захочуть користуватися ними» [7, с. 158]. Тобто виникає проблема готовності людей до цифровізації свого життя.

Тому треба позитивно оцінити дії української держави щодо реалізації проєкту національної стратегії кібергігієни. За даними Першого віцепрем'єра – Міністра цифрової трансформації Михайла Федорова, українці покращили за шість років рівень базових цифрових навичок на десять відсоткових пунктів – до 57,5 %. У межах проєкту національної стратегії кібергігієни передбачається підвищення цього рівня ще на десять пунктів за п'ять років. «Ці результати демонструють, що цифрові навички українців зростають, а взаємодія з технологіями стає частиною повсякденного життя», – наголосив М. Федоров під час конференції «Кіберстійкість: стоїмо на принципах безпеки» [8].

Отже, підготовка до життя в інформаційному суспільстві має стати невід'ємним складником розвитку системи освіти на всіх рівнях. Необхідно інтегрувати цифрові технології в освітній процес, створювати програми навчання, адаптовані до соціальних характеристик користувачів, формувати культуру критичного й усвідомленого користування цифровими ресурсами.

Низькі темпи трансформації державного апарату. Чинна бюрократична система часто демонструє інституційний опір цифровим реформам. Традиційні ієрархії, орієнтовані на збереження автономії відомств, боротьбу за ресурси та підтримання усталених управлінських практик, не зацікавлені в зміні моделей функціонування. Зокрема, Вілсон Вонг та Ерік Велч, здійснивши емпіричний аналіз рівня інформаційної відкритості й прозорості електронних урядових порталів, дійшли висновку, що сама лише кількість оприлюдненої інформації не є показником орієнтації на інтерактивність і не гарантує реальної відкритості взаємодії з громадськістю. «Бюрократи можуть, отже, використовувати мережу як інструмент поширення інформації, з одного боку, водночас намагаючись використовувати її для обмеження взаємодії – з іншого... Є небезпека, що новий інтерфейс, створений е-урядом і розрахований на зв'язку «уряд – громадяни», може просто використовуватися як додатковий канал більшої політичної пропаганди [9, с. 290].

Запровадження цифрових інструментів підвищує прозорість та оперативність управління, що може супроводжуватися скороченням штатів, перерозподілом бюджетів і зменшенням адміністративного впливу окремих структур. Це формує внутрішній спротив реформам та ускладнює використання цифровізації як інструменту модернізації політичної системи.

Але досягнення інформаційної відкритості та прозорості системи державного управління не може бути забезпечене лише технічним під'єднанням органів влади до мережі інтернет. Наявність сучасних інформаційних систем сама собою не гарантує доступ громадськості до релевантних даних. Досить рідко можна спостерігати ситуацію, коли органи місцевої влади, зокрема міські чи обласні адміністрації, повноцінно розкривають інформацію про стан бюджетів або інші важливі управлінські показники. Здебільшого масиви даних, що подаються чиновниками, є вибірковими, фрагментованими або навмисно обмеженими. Тож проблема закритості не може бути розв'язана лише запровадженням інструментів електронного урядування, оскільки вона має інституційний та політико-організаційний характер.

Важливо враховувати й такий аспект функціонування цифрового середовища. Якщо держава або інші суб'єкти політики не мають змоги повністю контролювати інтернет-простір, вони можуть застосовувати альтернативні інструменти впливу, наприклад, тролінг. У науковий дискурс це поняття введено Джудіт Донат у 1996 році, яка на прикладі мережевих обговорень платформи Usenet продемонструвала природу провокативної поведінки анонімних користувачів. Сам термін «тролінг» у буквальному перекладі з англійського trolling означає «ловля риби на блешню», що підкреслює його метафоричний зміст – провокування реакції шляхом «закидання» певних повідомлень. Є й інше поширене пояснення походження цього поняття: воно пов'язується з образом тролів – міфологічних скандинавських злих істот, відомих своєю агресивністю та схильністю до руйнування. З початку ХХІ століття тролінг перетворився на організований феномен: виникли мережеві спільноти, що обмінюються досвідом щодо найефективніших методів ескалації конфліктів, маніпулювання емоціями та порушення комунікативної рівноваги. Тролінг, як практика, спрямований на дестабілізацію міжособистісної взаємодії, формування психологічного дискомфорту й провокування агресивних реакцій користувачів [10].

Паралельно поширюється явище астротерфінгу, що становить серйозну загрозу для цифрової демократії. Астротерфінг передбачає використання програмних алгоритмів або підставних користувачів для витіснення реальних учасників дискусій у мережевих спільнотах, створення видимості масової підтримки певної позиції та формування штучного громадського консенсусу. У таких ситуаціях маніпулятивно сконструйована псевдогромадська думка поступово починає сприйматися як справжня, що вигідно суб'єктам політичного чи корпоративного впливу. Застосування астротерфінгу особливо активізується тоді, коли інтереси влади або бізнесу суперечать суспільним інтересам. Унаслідок цього підриваються можливості інтернету як простору для відкритої дискусії, суспільного діалогу та реалізації процедур електронної демократії [11].

Загалом, описані практики наголошують, що цифрове середовище не є автоматично нейтральною платформою для комунікації та демократизації. Воно потребує чітких механізмів регулювання, інституційної відповідальності й етичних стандартів, без яких мережеві технології можуть стати інструментом маніпулювання громадською думкою та деформації політичної взаємодії.

Недостатній рівень економічного розвитку. Ключовим стримувальним чинником поширення інтернету в Україні є структурна нерозвиненість ринкових відносин у багатьох секторах економіки та низька платоспроможність значної частини населення. Наявна економічна модель держави поки що не формує достатніх стимулів для динамічного розвитку цифрових технологій. Це, своєю чергою, унеможливує спрямування необхідних фінансових ресурсів на розбудову та модернізацію цифрової інфраструктури й інноваційних інформаційних рішень, що мають стати базою для подальшої цифрової трансформації публічної сфери.

Одним зі стратегічних шляхів подолання цієї ситуації є послідовне формування та зміцнення середнього класу – ключового носія соціально-економічної стабільності, здатного забезпечити розширення попиту на інтернет-послуги й сприяти повсюдному впровадженню інформаційних технологій у повсякденні практики громадян.

Цифрова нерівність. Додатковим бар'єром залишається значна асиметрія в доступі до високошвидкісного інтернету, яка охоплює переважну частину населення. Обмежена доступність цифрових сервісів закономірно зумовлює низький рівень інтернетизації суспільства та суттєве звуження кола активних користувачів мережі.

Термін «цифрова нерівність» увійшов у науковий і політичний дискурс у 1999 році після оприлюднення звіту Міністерства торгівлі США «Провал у Мережі: визначення цифрової нерівності». Первісно це явище розглядалося як специфічна проблема американського суспільства та обговорювалося переважно в національному контексті. Проте із часом стало очевидно, що цифрова нерівність має комплексний і транснаціональний характер, а її наслідки охоплюють різні регіони світу.

На глобальному рівні питання інформаційної та цифрової нерівності вперше офіційно артикульовано в затвердженій лідерами країн «Великої вісімки» влітку 2000 року Окінавській хартії глобального інформаційного суспільства. Цей документ засвідчив усвідомлення міжнародною спільнотою того факту, що нерівний доступ до інформації та цифрових технологій може перетворитися на суттєвий бар'єр соціально-економічного й політичного розвитку, а отже, вимагатиме системної політики подолання [12, с. 52].

Тому в контексті сучасних процесів інформатизації подолання цифрової нерівності в усіх її вимірах або, в ідеалі, її повна ліквідація постають як стратегічне завдання першочергової ваги. Це зумовлено стрімким зростанням соціально-політичної та економічної значущості інформації: інформаційні потреби населення розширюються, сама інформація набуває рис масового продукту й стає повноцінною економічною категорією, формується інформаційний ринок і зростають інвестиції у відповідні інфраструктури.

Паралельно дедалі ширше коло послуг переноситься у формат онлайн-взаємодії, що ще більше підсилює залежність індивідів і соціальних груп від доступності цифрових сервісів. За умов нерівномірного доступу до цифрових ресурсів одні суб'єкти отримують суттєві конкурентні переваги, які трансформуються в нерівний розподіл економічних, політичних і соціальних можливостей. Як наслідок, цифрова нерівність стає катализатором поглиблення соціально-економічних і політичних диспропорцій, що генерує ризики загальної суспільної нестабільності та ускладнює формування інклюзивного цифрового простору [12, с. 57].

Висновки. Отже, цифровізація є ключовим чинником трансформації українського суспільства, визначаючи нову якість взаємодії між державою та громадянами й сприяючи підвищенню ефективності державного управління. Важливо підкреслити, що цифровізація – не лише інструмент модернізації політичних процесів, а й нова парадигма взаємодії держави та суспільства, у межах якої інформаційні потоки, цифрові платформи та онлайн-сервіси стають базовим механізмом комунікації, підзвітності й участі громадян у формуванні політичних рішень.

Процес інтеграції цифрових технологій у політичну сферу демонструє поступову еволюцію від пасивного споживання інформації до активного залучення громадян через соціальні платформи та мобільні застосунки. Це не лише забезпечує швидкий доступ до даних і відкритість політичного процесу, а й формує нові інструменти участі населення в ухваленні рішень та контролі за діяльністю органів влади.

Аналіз етапності цифровізації політичного життя України показує, що на початкових стадіях технології були допоміжним засобом отримання інформації, поступово

трансформуючись у повноцінний простір політичної мобілізації, формування політичних ідентичностей та комунікації між суб'єктами політики й громадянами. Сучасні соціальні медіа вже не є нейтральними платформами, а активними чинниками формування політичних практик, що підвищує швидкість поширення меседжів, але водночас стимулює політичну поляризацію і ризики утворення «інформаційних бульбашок».

Проте цифровізація в Україні стикається з низкою системних бар'єрів, які обмежують її потенціал. Низький рівень цифрової компетентності населення, особливо серед старших вікових груп, обмежена готовність громадян користуватися новими технологіями, інституційний опір традиційної бюрократії, недостатній рівень економічного розвитку та цифрова нерівність створюють складну багаторівневу проблему, що гальмує ефективне впровадження цифрових рішень у політичну й управлінську практику.

Водночас державні ініціативи, зокрема проєкти національної стратегії кібергігієни та впровадження сервісів «Дія» та «Держава у смартфоні», демонструють поступове підвищення цифрових навичок населення і формування передумов для сталого розвитку електронної демократії. Це свідчить про необхідність комплексного підходу, який поєднує розвиток інфраструктури, правове та регуляторне забезпечення цифрової взаємодії, формування цифрової культури й компетентностей громадян.

Цифрова нерівність та ризики маніпуляцій, наприклад, через тролінг і астротерфінг, підкреслюють, що цифрове середовище не є автоматично безпечним та демократичним простором. Його потенціал для забезпечення прозорості, підзвітності й інклюзивності політичних процесів може реалізуватися лише за наявності чітких етичних стандартів, інституційної відповідальності та системної політики регулювання.

Отже, цифровізація в Україні має комплексний, багаторівневий характер і є не лише технологічним феноменом, а й новою парадигмою взаємодії держави та суспільства. Для ефективного використання її потенціалу необхідна синергія між розвитком цифрової інфраструктури, підвищенням цифрових компетентностей громадян, реформуванням державного апарату та формуванням інклюзивного, прозорого й відповідального цифрового середовища. Цей процес стратегічно важливий для забезпечення демократичної легітимності влади, підвищення ефективності державного управління та розвитку сучасного інформаційного суспільства в Україні.

Список використаної літератури

1. Івановська А. М., Гаврік Р. О., Галус О. О. Теоретико-правові питання визначення понять «діджиталізація», «цифровізація» та «цифрова трансформація» та їх роль у діяльності органів публічної адміністрації, що надають адміністративні послуги. *Актуальні питання юридичної науки*. 2024. № 5. С. 457–463.
2. Костецький П. В. Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій: дис. ... д. філос. Спец. 051 – Економіка. Суми, 2023. 265 с.
3. Антіпова О. П. Комунікативні характеристики сучасної культурної доби в контексті цифровізації. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2021. № 2 (34). С. 94–98.
4. Милосердна І. М., Краснопольська Т. М. Процес цифровізації в політиці: межі пізнання та особливості трансформації. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 70. С. 106–113.
5. Зеленський хоче роздавати смартфони літнім людям. Ринок може піти в тінь, бюджет – втратити 10 млрд грн. Ось чому. URL: <https://forbes.ua/innovations/zelenskiy-poobitsyav-smartfon-usim-vaktsinovanim-vikom-vid-60-rokiv-skilki-tse-mozhe-koshtuvati-ta-chim-zagrozhue-rinku-elektroniki-10022022-3603>
6. Заславська Л. В. Цифрова ера: нові можливості та нові виклики для людини і суспільства. / *Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми пра-*

- вового регулювання : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 2 грудня 2021 р. / наук. керівник конф. О. А. Баранов ; упоряд.: В. М. Фурашев, С. О. Дорогих. Київ – Одеса : Фенікс, 2021. 324 с.
7. Silenko A., Bezrodna V., Nikogosyan O. Digital Economy as a Factor in the Development of a Social State. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. № 6(5): P. 155–162. URL: <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/937>.
  8. Рівень цифрових навичок українців зріс із 47,5% до 57,5% за 6 років, мета ще 10 в. п. за 5 років – 1-й віцепрем'єр. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/1119948.html>
  9. Wong W., Welch E. Does e-government promote accountability? A comparative analysis of website openness and government accountability. *Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions*. 2004. Vol. 17. № 2. P. 275–297.
  10. Єльнікова Н. І. Тролінг в українськомовних медіа: лінгвістичний аспект. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ee835dba-d395-4fac-8c73-180d7981d51b/content>
  11. Monbiot G. The need to protect the internet from “astroturfing” grows ever more urgent URL: <http://www.theguardian.com/environment/georgemonbiot/2011/feb/23/need-to-protect-internet-from-astroturfing>
  12. Сіленко А. Цифрова нерівність як глобальна соціально-політична проблема. *Політичний менеджмент*. 2006. № 3. С. 51–62.

DIGITALIZATION AS A NEW PARADIGM OF STATE-SOCIETY INTERACTION IN POLITICS AND PUBLIC ADMINISTRATION

Alla Silenko

*Odesa National Economic University,
Faculty of Economics and Business Management,
Department of Language and Psychological and Pedagogical Training,
8 Preobrazhenska St., 65082, Odesa, Ukraine*

Yulia Aseeva

*Odesa National Economic University,
Faculty of Economics and Business Management,
Department of Language and Psychological and Pedagogical Training,
8 Preobrazhenska St., 65082, Odesa, Ukraine*

Andriy Andreychenko

*Odesa National Economic University,
Faculty of Economics and Business Management,
Department of Economics, Law and Business Management
8 Preobrazhenska St., 65082, Odesa, Ukraine*

The article is devoted to the analysis of digitalization as a new paradigm of state-society interaction in the political and administrative spheres of Ukraine. The key stages of the development of digital technologies in public administration and political communication are considered, starting from the passive consumption of information by political actors to the integration of digital platforms into mechanisms of mobilization, citizen participation and the formation of political identities. Particular attention is paid to the role of modern social media as a factor of accelerated political communication, the formation of new channels of public participation and transparency of public administration.

The article also highlights the systemic barriers to digitalization in Ukraine: the low level of digital competence of the population, institutional resistance to bureaucracy, digital inequality, economic restrictions, as well as the risks of manipulation through trolling and astroturfing. It is shown that effective digitalization requires a comprehensive approach, combining the development of digital infrastructure, legal regulation, the formation of digital culture and citizens' competencies.

It is argued that digitalization is determined not only by a technological, but also by a socio-political phenomenon that transforms the mechanisms of communication, accountability and citizen participation in decision-making. It acts as a strategic factor in increasing the efficiency of public administration, the democratic legitimacy of government and the development of the information society in Ukraine.

Key words: digitalization, digital transformation, state, society, e-democracy, digital inequality, social media, public administration, political communication.

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025